

Ocenjevanje zamrznjenega sveta

WI 5+, M11- ...

✍ Simon Slejko

Ena najbolj nesmiselnih človekovih dejavnosti – plezanje po zamrznjeni vodi in njej sorodnem svetu – zaradi svoje iracionalnosti naravnost kriči pa razlogu. Estetskem, filozofskem, tekmovalnem, kakršnem koli razlogu. Mnogo strani je bilo popisanih med iskanjem pravega odgovora in številni ugledni avtorji so predstavili svoja videnja smisla premagovanja lednih struktur. Povsem upravičeno me obhajajo mešani občutki, ko naj bi prav jaz pisal o tako kočljivi temi, kot je ocenjevanje. Zgolj naključje je namreč, da sem bil zraven takrat, ko se je vsa ocenjevalna zgodba v prejšnjem desetletju začela. In samo upam lahko, da je zgolj naključje tudi tole povabilo k sodelovanju. Če ni, sem namreč nekje zgrešil bistvo tega, kar s takim veseljem počnem.

Če se na ledno plezanje ozrem s svojega, nekoliko romantičnega gledišča, stoječ na skoraj desetletje debelem ledenem podstavku, lahko mirno ugotovim, da je ledno plezanje pripravno predvsem za to, da iz igralca – udeleženca – izvleče vse, česar je zmožen telesno in duševno. Popolna zbranost, spretnost pri uporabi orodij, domiselnost, kinestetična ozaveščenost in ne nazadnje sproščena zabavnost so samo nekatere od zahtev, ki jih pred plezalca postavi prvi nekoliko strmejši ledeni steber. Gon po samoohranitvi pa poskrbi, da iz pozabljenih kamric zavesti pricurjmeta na plan v današnji družbi precej pogrešani plati osebnosti: samozavest in odločnost. Obe sta namreč še kako potrebni za preživetje v brutalnem svetu ledenih navpičnic.

Zgodba o ledu je splošno znana. Ko v deželo pride pozna jesen, (zaenkrat še) pritisne mrzav, ki je vse od poletja sem tiho pošumevala preko skokov in pragov, prične zamrzovati. Tam, kjer je še do nedavna pršela po zraku, nastanejo ledeni stebriči, ki se kasneje združijo v zavese in

stebre, v žlebovih in na manj strmih plateh pa zraste debel leden oklep. Če mrzav ni prehud, voda ledene strukture še večkrat poplavi, zalije in preoblikuje, ob hudi zmrzali pa se rast in debeljenje ledu do prve otoplitve ustavita. Seveda smo ljudje vtaknili svoje nosove tudi v ta svet. Iznašli smo plezanje po zaledenelih slapovih, jih poimenovali in jim določili težavnost.

Led posamič in primerjalno

Sprva so plezalci težavnost plezanja v zaledenelih slapovih ocenjevali s pomočjo navajanja naklonine (zanimivo je, da nekateri to počno še danes), kmalu pa se je izkazalo, da je zgolj to premalo za celostni opis težavnosti vzpona. Zato so se po svetu ob razmahu lednega plezanja kmalu pojavile prve ocenjevalne lestvice, ki so temeljile na opisnih ocenah – opisu višine, strmine in oblikovanosti zahtevnega mesta. Slovenski ledni plezalci smo sredi preteklega desetletja najprej privzeli kanadsko, kasneje pa še francosko lestvico, ju sparili, dodali nekaj domačih dobrot in dobili to, kar kot pomoč pri ocenjevanju uporabljamo danes.

Tehnična težavnost plezanja po zamrznjeni vodi je časovno odvisna in zato je posploševanje ocen precej tvegano. Ledene strukture se spreminjajo dnevno, drastične razlike pa se pokažejo, če primerjamo ledni vzpon po dobro narejenem debeluhu z vzponom takrat, ko se ta šele debeli in je ledu le za vzorec. Pravi mesec za plezanje klasičnih zaledenelih slapov je v naših krajih februar in nekako iz tega obdobja so tudi ocene, ki so zapisane na primerjalni lestvici. Brez čudenja in vprašanj torej, če decembra plezate nekaj, kar bi moralo biti štirica, pa se komaj še borite za gravitacijo!

V grobem tehnično težavnost plezanja zadovoljivo opiše opisna ocenjevalna lestvica. Tehnično težavnost vzpona v vodnem ledu označujeta oznaka WI (water ice – vodni led) in arabska številka:

- WI 3: Daljši odseki z naklonino 60° ali krajši odstavki (do 10 m) z naklonino 70° ali mesta (do 2 m) z naklonino 90°.
- WI 4: Daljši odseki z naklonino 70° ali krajši odstavki (do 15 m) z naklonino 80° ali mesta (do 5 m) z naklonino 90°. Večina začetnikov opravi s to težavnostjo pri varovanju z vrha skoraj z lahkoto. Plezanje v vodstvu je resnejša zadeva.
- WI 5: Daljši odseki z naklonino 80° ali odstavki (do 20 m) z naklonino 90° in dobrim, trdnim ledom.
- WI 6: Vse, kar je zahtevnejše od petice. Sem sodijo cigare in prosto viseče sveče, ledene strehe, previsne gobe, tanek navpičen led s slabimi možnostmi varovanja in podobne strašljive zadeve.
- WI 7: Zahtevnejše od 6. Mitsko. Precej smeri s takšno oceno so prvi ponavljavci degradirali v šestice.

Ocenam lahko pripišemo oznako +, če se nam zdi, da vzpon nekoliko presega opisano težavnost, vendar imejmo v mislih, da lahko že

nekoliko višja temperatura bistveno vpliva na težavnost in tako led, ki bi ga v mrazu ocenili z WI 4+, mimogrede spremeni v krotko štirico.

V pomoč pri ocenjevanju je primerjalna ocenjevalna lestvica, ki se je med slovenskimi lednimi plezalcami izoblikovala v zadnjih letih in je v primerjavi z opisno precej zgovornejša. Zajema večino redno zamrzujočih, pogosteje obiskanih slovenskih (in za okus zamejskih) zaledenelih slapov:

- WI 3: Palenk, Sinji, Vis-a-vis, Nad votlino (Tamar)
- WI 3+: Lušev graben, Rastlinca
- WI 4: Sušica, Rep, Lucifer, Centralni (Tamar), Desni (Tamar), Desni Zapotoški, Slap v Rablju (Trbiž), Damoklejev meč (Belopeška jezera)
- WI 4+: Gajstni, Vikijeva sveča, Peričnik, desni Lucifer, Centralni (Prisojnik), Desni (Prisojnik), Levi Zapotoški, Zeleni slapovi, La bella Furlana (Zajzera)
- WI 5: Spodnji Ledinski, Zgornji Ledinski, Rifreddo (Mrzle vode)

Suhi trening je postal nuja
 Urban Golob

Včasih gre za
goli užitek
Aljaž Anderle

- WI 5+: Skušnjava, Stiriofobija, Parabola, Vibra (Mrzle vode), Kathedrale (Maltatal)
- WI 6: Lambada, Psihoanaliza, Psihoterapija direkt, Kacempoh, Baubau (Belopeška jezera), Equilibrio (Mrzle vode)
- WI 6+: Ribomanija, Nirvana
- WI 7: Membrana, Mr. Risk (Mrzle vode)

Kombinirane smeri

Že v povojih, še pogosteje pa kasneje, v dobi zorenja, je ledno plezanje vključevalo tudi kakšen gib, dva ali več, ki jih je ledni plezalec opravil v kopnem svetu, bodisi z rokami ali lednimi orodji, z derezami ali brez njih, pa se pravzaprav nihče ni ukvarjal z vprašanjem, ali to sploh še je ledno plezanje. Končno so postali tovrstni kombinirani (ledno-kopni) vzponi tako drugačni, da so se po svojih značilnostih bistveno razlikovali od matične dejavnosti, lednega plezanja, in so jih z njo vezali samo še podobna oprema, letni čas in sporadično pojavljajoči se kosi ledu v plezalni smeri.

Usklajenost ocen za kombinirano plezanje je po svetu precej manjša kot za ledne vzpone. Dodatno zmedo v ocenjevanje vnašajo še (nedovoljena) uporaba ostrog, varnost (opremljenost) smeri in podobne zadeve, ki so odvisne predvsem od lokalnih (nenapisanih) pravil in etike. Ker je plezanje kombiniranih smeri v osnovi precej podobno športnoplezalnim vzponom – s tem zavestno zanemarjam (redke) vzpone, opravljene v velikih stenah s sprotnim nameščanjem varovanja – in ker je celotna dejavnost puberteto preživljala na ameriški celini, verjetno ni nenavadno, da večina opisnih ocenjevalnih lestvic temelji na primerjavi M (mixed – kombinirane) težavnosti s športnoplezalno oceno. Gre predvsem za primerjavo naporosti plezanja in ne za potrebne tehnične vrline, ki si – jasno – niti slučajno niso podobne.

Tehnično težavnost kombiniranega vzpona označujeta oznaka M in arabska številka:

- M5: Tako naporno kot WI 5
- M6: Tehnično tako zahtevno kot WI 6, vendar z dobrim varovanjem
- M7: 5.9–5.10 (6a–6b)
- M8: Zahtevna 5.10 ali lahka 5.11 (6b–6c)
- M9: Zahtevna 5.11 ali lahka 5.12 (7a–7b)
- M10: Srednje zahtevna 5.12 (7b+)
- M11: Zahtevna 5.12 (7c)
- M12: 5.13 – odvisno od razmer, opreme ... (7c+)

Tudi ocenam za kombinirano plezanje lahko pripišemo dodatno oznako. Uporabljamo + in –, saj se razmere v njih ne spreminjajo tako izrazito kot v zaledenelih slapovih. Kombinirane smeri naj bi bile dodatno označene še z oznakama R in X, če je varovanje v njih slabo, padci nevarni ali če obstaja možnost podora ledenih struktur, preko katerih se je potrebno povzpeti.

Res je, da sta vzgoja in družba temeljito poskrbeli za to, da se je v človekovi naravi globoko zakoreninila želja po merjenju doseženega. Vendar se nam vsega, česar se v življenju lotimo, ni potrebno lotevati zaradi tekmovalnosti. Ledno in kombinirano plezanje lahko nudita toliko več ... Poskrbimo, da se bomo pri vzpenjanju proti vrhu zabavali. Že to bo dovolj za razkritje bistva. ○